מהו לפסול את הקטורת

*חישב בחתיית גחלים מהו: מכשירי מצוה כמצוה דמו או לא, תיקו. בעי מיניה מרב ששת הולכה בשמאל מהו? אמר להו רב ששת תניתוה *נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו ונפשוט להו מהא דתנן *הרגל של ימין בשמאל ובית עורה לחוץ: אי מהתם הוה אמינא הני מילי הולכה דלא מעכבא כפרה אבל הולכה דמעכבא כפרה, לא, קמשמע לן. מיתיבי

חישב בחתיית גחלים · מהו להפסיל הקטורת: כמלוה דמי · והוי ליה כמחשב בעבודה לשון אחר חישב בחתיית גחלים מהו שיפסלו גחלים במחשבה זו מלהקטיר עליהן · לינה שמעינן דפסלה בהו מדפסיל טבול יום כדתנן לעיל מיהו הא מיבעיא לן אי הוי חתייתן עבודה למיפסל בה מחשבה: מכשירי מלוה כמלוה דמו · וכי היכי דמחשבת חפינה פסלה בקטורת מחשבת חתייה נמי פסלה בגחלים: הולכה בשמאל מהו · 'הולכת הדם' מיבעי ליה, קבלה וזריקה דכתיב בהו 'כהונה' פשיטא לן דכל מקום שנאמר 'אצבע' ו'כהונה' אינה אלא ימין אבל 'הולכה' לא כתיב בהדיא, ומדאפקה רחמנא 'לקבלה' בלשון 'הולכה' דתניא "והקריבו" זו קבלת הדם נפקא לן במסכת חגיגה (דף יא.) שהיא עבודה ומיהו 'שמאל' איכא למימר דלא פסיל דהא לא כתב בה 'כהונה' בהדיא: את הכף בשמאלו · אלמא כשירה בשמאל: ונפשוט ליה מהא · דבגופו של מזבח קמיירי: הרגל של ימין בשמאל · מי שזכה להעלות לכבש הראש והרגל מקבל מיד המנתח את הראש בימינו ואת רגל הימנית של תמיד מקבל בשמאלו: ובית עורה לחוץ · ומקום חתך לפנים כלפי כהן וכן נאה: הני מילי הולכה וכו' · הולכת אברים דלא מעכבא כפרה שאין כפרה אלא בדם והאי עצמו שלא הוקטרו אבריו כשר: אבל הולכת דם דדם מעכב כפרה הוא · אימא לא נתכשר בשמאל:

זר

דאיירי בקטורת דכל השנה דחשיבא קידוש כלי דידה לאיפסולי בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה מדקתני (א) קדשן בכלי אלמא דאיירי בההיא שהיא צריכה כלי כדי לקדשה קידוש גמור אבל קטרת דיוה"כ דלא חשיבא קידוש כלי דידה דמן הדין הוה לן למימר שלא תהא בכלי אלא נעייל בחפניו אלא משום דלא אפשר כדאמר לעיל אימא דלא תיפסל בלינה בקדושת כלי דידה דבההיא ודאי לא איירי התם מדקתני קדשו בכלי דמשמע שטעונין אותה בכלי כדי לקדשה בכלי וההיא דיום הכפורים אינה כן דאדרבה טפי הוה עדיף בלא כלי אלא משום דלא אפשר אבל מהכא מייתי ראיה שפיר דמדקתני קטורת סתמא בכל מיני קטורת איירי אי נמי אומר ר"י דמההיא ליכא למידק מדפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה דדילמא לינה לא פסלה בה אלא מדרבנן ואע"ג דקתני סיפא וחייב עליהן משום נותר וטמא היינו נמי מדרבנן כדתנן בפרק אמרו לו (כריתות דף יב:) אכל אוכלים טמאים ושתה משקין טמאין ונכנס למקדש חייב אע"פ דפסול גוייה הוי מדרבנן כדאיתא בפרק בתרא דיומא (דף פ:) (ג) ולהכי לא הוי מחמרינן כולי האי דליטמא אפילו על ידי צירוף אבל הכא דייק שפיר מדפסל בה טבול יום דאורייתא פסל בה לינה והמחשבה נמי דאורייתא והקשה ריצב"א והא אשכחן צירוף כלי במילתא דרבנן דקתני רישא במס' עדיות (פרק ח מ"א) העיד (ג) ר"ש בן בתירא על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו טימא את כולו אע"ג דאפר חטאת אין לו טומאה דאורייתא *אלא משום חיבת הקדש הא לא שייכא בה כנסית אפר כדמשמע ס"פ התכלת (מנחות דף נא:) גבי ועל הפרה שלא יהו מועלין באפרה מיהו יכולנא לשנויי דנהי דבטמא גזרו רבנן בטבול יום דקלישא טומאתו לא הוו גזרי' ואדרבה יש ראיה משם מדקתני ברישא גבי אפר חטאת טמא ובסיפא קתני טבול יום ורבינו יצחק בן אברהם מפרש דהכא דייק מדפסיל ביה טבול יום ע"י צירוף ש"מ דצריך לכלי הוא דאי לא צריך לכלי לא היה כלי מצרפו כדאיתא בפרק בתרא דחגיגה (דף כד.) ואע"ג דאמר התם דהוי דרבנן וכגון שנכנסו על גבי קטבליא ודאורייתא יש לו תוך דווקא ואתו רבנן וגזור אפי' אין לו תוך כיש לו תוך היינו דעשו דאין לו תוך אבל לא עשו אין לו תוך יותר חשוב מיש לו תוך ולעולם צריך לכלי בעינן וכיון דצריך לכלי פסלה (ד) ביה לינה כדאמר בפרק התכלת (מנחות דף נא.) על מחבת בשמן מלמד שטעונה כלי ואי אפיה לא מאתמול איפסלא (ה) לה בלינה וכיון דפסלה בה דאורייתא פסלה בה מחשבה ולהכי לא מייתי מההיא דמעילה אע"ג דקתני קדשו בכלי הוה אמינא מדרבנן ואע"ג דכתיב כף אחת לא הוה ילפינן דורות משעה אי נמי משום דלא כתב בלשון ליווי ה"א דאינה טעונה כלי ומיהו (קשה) למאי דאוכחן מנותניתין דמסכת עדיות (ו) דטעונה כלי מהתם ילפינן מדכתיב כף אחת ול"נ דלא הוה מצי לאיתויי ממתניתין דמעילה דהוי אמר הא דקתני קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה לא קאי אקטורת אלא אסחרא והא מילתא לחודה הוא קתני התם קטורת לענין דמועלין בה משהוקדשה והדע דלא קאי אקטורת דקתני קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום (ז) *וקטורת נפסלת בטבול יום מיד שנתנה במכתשת כדאמר בפ"ק דשבועות (ד' יא.) ומיהו הא לאו ראיה היא דשאני התם דנהי דקטורת מיפסלא מעיקרא משנתנה למכתשת מ"מ נקט קדשו בכלי הוכשרו כו' דאפי' בקטורת שייך האי לישנא דבקדושת כלי דמכתשת מיפסלא בטבול יום ובמחוסר כפורים ובקדושת כלי דמחתה מיפסלא בלינה מיהו בלא זה איכא טובא בהש"ס דקאמר אשארא היכא דלא מני קאי אכל מאי דקתני והא דפריך בפ"ק דשבועות (גם זה שם) אלא מאי קדושת הגוף היא תיפסל בלינה אלמה תנן הקומץ והלבונה והקטורת כו' קדשו בכלי אין לא קדשו לא ממה נפשך דייק שפיר אי אקטורת נמי קאי אם כן משמע לא קדשו בכלי לא מיפסלי בלינה ואי לא קאי אקטורת דבקטורת אפילו קדשו בכלי לא מיפסלא בלינה אף לאחר שקדשו בכלי כל שכן דקשה טפי אמאי לא מיפסלא בלינה (ח) כדמפרש הכא בקא סלקא דעתך ולמאי דדייקינן הכא דמיפסלא בלינה בההיא דהוסיף ר"ע אז ניחא נמי דההיא דמעילה נמי קיימא אקטורת קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה מיהו לענין טביל יום לאו דווקא קדשו בכלי דאפילו מעיקרא נמי משנתנה למכתשת נפסלת בטבול יום והא דנקט קדשו בכלי ולא נקט אפילו קודם קידוש כלי משום הנך דמיתנך בהדה דלא מיפסלי קודם קידוש כלי:

חישב בחתיית גחלים מהו · הקשה רש"י אמאי לא פשיט נמי מההיא דהוסיף רבי עקיבא מדפסל בהו טבול יום פסיל בהו לינה פסיל בהו מחשבה ולי נראה דנהי דלינה פסלה בה אי לא חשיבא עבודה לא פסלה בה מחשבה תדע שהרי קידוש מנחה והנחתה בכיסא פסלה בה טבול יום ולינה ואפ"ה אם חישב בשעת הנחתה לא פסלה בה מחשבה וכן בשעת יציקה ובלילה לא פסלה בה מחשבה אלא בד' עבודות שבמנחה שיש כנגדן בזבח ולהכי מיבעיא ליה אע"ג דחפינת קטורת חשיבא עבודה כמו קמילה חתיית גחלים מהו מכשירי מצוה כמצוה דמו וחפינה אריכתא היא והויא חתיית גחלים וחפינה במקום קמילה או לא · בס"פ טבול יום (זבחים דף ק:.) בעי רבי ירמיה לינה מהו שתועיל בבשר פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים וכו' עד ושוין שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא עשה ולא כלום מאי לאו מדמחשבה לא פסלה ודחי לה מחשבה לא פסלה לינה פסלה ותימה א"כ היכי פשיט הכא מדפסלה בהו לינה בחפינה פסלה בה מחשבה וי"ל הכא כיון דאכילת מזבח היא מדפסלה בה לינה פסלה בה מחשבה אבל בשר פרים ושעירים הנשרפים שנשרפים חוץ לג' מחנות נהי דלינה פסלה בהו דילמא מחשבה לא פסלה בהו וא"ת דהכא מסקינן דמחשבה פסלה בקטורת ובזבחים פרק בית שמאי (דף מב:) תנן אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול הקטורת כו' יש לומר דאין חייבין דקתני התם היינו להתחייב כרת האוכלן מיהו מיפסל על ידי מחשבת פיגול דלהכי אהני גזירה שוה דמלא מלא ממנחת חוטא וכי האי גוונא אמרינן בסוף פרק קמא דזבחים (דף יד.) ר"ש אומר כל שאין על מזבח החיצון אין חייבין עליו משום פיגול ואפילו הכי קאמר התם מודה רבי שמעון ליפסול מקל וחומר דשלא לשמן:

הולכה בשמאל מהו · תימה אי לא אסיק אדעתא למיפשט מלקח את הכף בשמאלו מאי קמבעיא ליה האמר בפ"ק דזבחים (דף ז.) דלכל מילי הולכה לא נפקא מכלל קבלה וי"ל דהיא גופה מספקא להו אי גמרינן מכף או איכא שום סברא שאין ללמוד משם ונימא הולכה לא תפקא מכלל קבלה ופשיט להו רב ששת דגמרינן מינה דכיון דכתב רחמנא הבאה אחת בקטורת ואי אפשר לעשות בהבאה אחת א"כ יוליך הכף בשמאלו אלמא הולכה בשמאל כשירה וטפי הוי סברא למיגמר הולכה מהולכה מלמיגמר הולכה מקבלה:

זר

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' כז:

טו ב מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יא:

נושא
הולכה בשמאל
מה דינו

רבינו חננאל

מחשבה וכן המחשב בחתיית גחלי המחתה מהו ופשטינן לה מהא דתנן בעדיות פרק ז' הוסיף ר' עקיבא הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן ומדפסיל בהו טבול יום פסיל בהו נמי לינה ומדפסלה בהו נמי לינה פסלה בהו נמי מחשבה' בעו מיניה מרב ששת הולכת הדם בשמאל כדי להזותו (מובח) [על המזבח] מהו . ופשט ממתניתין דקתני ואת הכף בשמאלו · שמע מיניה אפילו הולכת הקטורת דמעכבה כפרה כדאמרן קטרת מכפרת שנאמר ויתן את הקטרת ויכפר על העם כשרה וכ"ש הולכת אברים שאין בהם כפרה (אין)[שאין]כפרה אלא ברם שנא' כי הדם הוא בנפש יכפר

תוספות ישנים

נעשה כדם אבל הכא קמילה וחפינה במקום עבודות קיימין:

חישב בחתיית גחלים מהו · וא"ת תפשוט ליה מדלעיל דקתני גחלים ומדפסיל טבול יום פסלה נמי לינה ומדפסלה לינה כו' י"ל דדוקא במילי דהקרבה הוא דפשיטא הכי אבל לא בגחלים שאין גוף הקרבן:

מסורת הש"ס

מבוא (הקדמה)

(1) רש"ת גואל את הולכת דם בשמאל כשר
(2) הוא דונה דכשר
(3) הגמ' מקשה (מח.)
תיובתא ממקור "צר ואונן וכו'" ובזה מסתיים דעת הדיון
(4) אחר כך הגמ' (מט.) דקלט שמופיע בסוגריים תמהה איך יתכן שר' ששת איתותב ממקור ("זר ואונן וכו'") שהוא עצמו הקשה ממנו (בדיון אתמ) על ר' חסדא
(5) הגמ' דונה דהא דיכול ר' ששת [לעיל מז.] להקשות ממנו על ר' חסדא היינו רק לאחר (הגמ' שלנו) שהוא עצמו
זבחים כד. שמעה
מנחות י. בתיובתא
תמיד לא: שהקשו עליו

**
הסוגר"
מראים דנז
כאן תשובת
בגיש עמ' ב' גאוב
על שיטתו. בתוספ
הגמ' שואלת על
למה לא דנה ממק
אותו - ומשיבה

רש"א מ"ז

[והא אפילו נתנו במכתשת הוכשרה לפסול בטבול יום כדאמר בפ"ק כצ"ן] רש"א

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה (בע"א) מדפסיל כו' ובלינה מדקתני קדשו בכלי: (ב) בא"ד כדאיתא בפ"ב דיומא אבל הכא דייק שפיר מדפסל בה טבול יום דאורייתא פסל בה לינה ובמחשבה נמי דאורייתא דאי דרבנן לא הוי מחמרי כולי האי דליטמא אפילו על ידי צירוף והקשה ריצב"א כצ"ל: (ג) בא"ד העיד ר' יהושע בן בתירא וכו' במקצתו שטימא את כולו: (ד) בא"ד פסלה בה לינה דאורייתא כדאמר בפרק: (ה) בא"ד ואי אפי לא מאתמול איפסלה בלינה וכיון דפסלה בה לינה דאורייתא: (ו) בא"ד דאוכחן ממתני' דמסכת עדיות מהתם ילפינן דטעונה כלי מדכתיב כף: (ז) בא"ד הוכשרו ליפסל בטבול יום ובברייתא קתני נתנה במכתשת נפסלה בטבול יום כדאמר בפ"ק דשבועות כצ"ל והשאר נמחק: (ח) בא"ד דקשה טפי אמאי לא מיפסל בלינה אף לאחר שקדשו בכלי ולמאי דדייקינן הכא דמיפסלה בלינה מההיא דהוסיף ר"ע אז ניחא נמי דההיא כו' כצ"ל: